

POSTANOWIENIE

11 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 11 września 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej M.M.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 15 września 2023 r., V ACa 728/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 15 września 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 5 stycznia 2022 r. oddalającego jego powództwo o ustalenie i zapłatę.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powód wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1

k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłącznie podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich

dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurystycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości nie czynią zadość wskazanym wymaganiom.

W odniesieniu do przyczyny kasacyjnej przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżący wskazał na potrzebę odpowiedzi na pytanie, czy wynikający z art. 417² k.c. wymóg istnienia normalnego związku przyczynowego między działaniem (nawet całkowicie legalnym) podmiotu wykonującego władzę publiczną a szkodą na osobie może być w imię zasad słuszności interpretowany z większą swobodą, do tego stopnia, że związek taki obejmować będzie więcej niż jedną z następujących po sobie przyczyn, w taki sposób, że działanie podmiotu wykonującego władzę publiczną nie wywołało bezpośrednio szkody na osobie, a szkodę na mieniu, tworząc jednocześnie warunki bytowe, których normalnym następstwem była szkoda na osobie? W uzasadnieniu dotyczącym art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. powołał się natomiast na potrzebę wykładni przepisu art. 417 § 1 k.c. i użytego w nim pojęcia „niezgodności z prawem”.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że na gruncie regulacji art. 417² k.c. nie jest całkowicie wykluczone odstępianie od kryterium adekwatności następstw i poprzestanie na ustaleniu istnienia niekwalifikowanego powiązania kazualnego (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 4 marca 2008 r., IV CSK 453/07,

niepubl., z 26 września 2014 r., IV CSK 738/13, niepubl. i z 14 czerwca 2018 r., V CSK 371/17, niepubl.). Nawet jednak wówczas niezbędne jest stwierdzenie między szkodą a działaniem związku, który wskazuje, że szkoda jest wynikiem konkretnego działania lub zaniechania. Konieczne jest więc ustalenie, że szkoda nie mogłaby powstać bez czynności identyfikowanej jako jej źródło, a w przypadku zarzutu zaniechania - że określone działanie, gdyby zostało podjęte, zapobiegłoby szkodzie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2012 r., II CSK 239/12, niepubl.).

W orzecznictwie dominuje również stanowisko, zgodnie z którym niezgodność z prawem działania wyrządzającego szkodę na gruncie art. 417 § 1 k.c. nie jest synonimem bezprawności cywilnej rozumianej jako sprzeczność określonego zachowania z porządkiem prawnym, a więc z przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego, a pojęcie to jest treściowo węższe i odnosi się do działań naruszających jedynie normy prawne. Zaniechanie działania władzy publicznej obejmuje tylko te sytuacje, w których obowiązek określonego działania władzy publicznej jest skonkretyzowany w przepisie prawa i można ustalić, na czym konkretnie miałyby polegać zachowanie organu władzy publicznej, aby do szkody nie doszło (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 7 listopada 2013 r., V CSK 519/12, niepubl., z 19 czerwca 2018 r., I CSK 508/17, niepubl., z 13 września 2019 r., II CSK 374/18, niepubl.; uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., III CZP 125/05, OSNC 2006, nr 12, poz. 194 oraz uchwały Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2011 r., III CZP 116/10, OSNC-ZD 2011, nr 3, poz. 54). Jedynie w wyjątkowych sytuacjach nie wyklucza się przyjęcia szerszego zakresu odpowiedzialności władzy publicznej i objęcia nią zaniechania powinności niemających postaci obowiązku wyrażonego wprost przepisem prawa materialnego publicznego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 16 lutego 2017 r., III CSK 41/16, niepubl.).

Wypowiedzi Sądu Najwyższego, w świetle przedstawionej we wniosku argumentacji i ujawnionych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku motywów, nie pozwalają stwierdzić, że w sprawie występuje sugerowane przez skarżącego zagadnienie prawne lub zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego dotyczącej wykładni art. 417 § 1 k.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł,
jak w sentencji.

(K.L.)

[SOP]

